

Roomalaiskirjeen selitys 2

Room. 1: 8-17

Savonlinnan Tuomiokirkko, 26.9.2012

Alustavasti kirjeen teemasta

Viime kerralla emme päässeet Paavalin Roomalaiskirjeen selityksessä alkutervehdystä pidemmälle. Hieman samanlaisissa ”alustavissa” tunnelmissa menee tämäkin jakso.

”Ensiksi kiitän Jeesuksen Kristuksen kautta Jumalaani teistä kaikista, sillä teidän uskostanne kerrotaan kaikkialla. Jumala, jota henkeni voimalla palvelen julistaessani evankeliumia hänen Pojastaan, todistaa, että muistan teitä aina rukouksissani.” (Room. 1:8-9)

Paavali kiittää Jumalaa Rooman kristityistä

Tämä on kohteliasta johdantopuhetta, jonka tarkoituksena on luoda kirjeen vastaanottajaan suopea mieli kirjoittajaa kohtaan. Rooman kristitythän eivät tunteneet Paavalia, sillä kyseinen seurakunta ei ollut hänen eikä hänen työtovereidensa perustama, eikä Paavalin ollut koskaan edes käynyt Roomassa.

Kohteliaat alkusanat eivät tietenkään tarkoita, etteikö Paavali olisi ollut vilpitön. Tietenkin hän iloitsi, että Roomassa oli kristittyjä ja että heidän uskonsa oli saanut mainetta. Pääkaupungissakin oli jo kristillinen pakanaseurakunta ja sen ansiosta uskosta Jeesukseen Kristukseen oli tullut yleinen puheenaihe koko Rooman valtakunnassa.

Kristinuskolla oli valtava voima antiikin Roomassa. Se toi toivon itseensä väsähtäneelle kulttuurille, joka ei enää uskonut oikein mihinkään. Se toi ihmisarvon arvottomille, orjillekin. Se hylkäsi pakanalliset myytit monista jumalista. Siinä löydettiin suhde ainoaan tosi Jumalaan. Se antoi toivon kuolemaa vastaan. Se vastusti väkivaltaa rakkaudella. Se kielsi lapsien heitteillejätön. Se auttoi sairaita ja köyhiä.

Vajaassa kolmessasadassa vuodessa kristinusko valloitti Rooman valtakunnan. Mutta Paavalin aikoina se valloitus oli vasta ihan alussa.

Paavali halusi käydä Roomassa

”Alati rukoilen, että saisin tulla teidän luoksenne, jos se on Jumalan tahto. Kaipaen päästä tapaamaan teitä, jotta voisin antaa teille jonkin hengellisen lahjan ja näin vahvistaa teitä, tai paremminkin, jotta puolin ja toisin saisimme rohkaisua yhteisestä uskostamme.” (Room 1:10-12)

Paavalin suunnitelmissa oli siis matka Roomaan. Hän ei kuitenkaan halunnut itse päättää tulevaisuudestaan niin, että olisi runnonut johonkin sellaiseen suuntaan, joka ei olisi Jumalan tahto. Siksi hän rukoili Rooman matkaa suunnitellessaankin, että se tapahtuisi Jumalan tahtomalla tavalla.

Lopulta Paavali pääsikin Roomaan. Se ei kuitenkaan tapahtunut lainkaan sillä tavalla kuin hän itse oli suunnitellut. Hänet vietiin sinne kahleissa. Tästä kerrotaan Apostolien teoissa. Kirja loppuu tietoon siitä, että Paavali sai asua lievässä vankeudessa roomalaisessa vuokra-asunnossaan ja opettaa evankeliumia siitä ”kuka Herra Jeesus on, avoimesti ja kenenkään estämättä.” Tätä kesti

kaksi vuotta. Perimätiedon mukaan hänet lopulta mestattiin keisari Neron aloittamissa kristittyjen vainoissa.

Minusta tämä Paavalin rukous päästä Roomaan on meille jälleen muistutus siitä, että Jumalan tiet ovat usein erilaisia kuin meidän suunnitelmamme. Siksi kannattaa aina muistaa rukoilla Jumalan tahdon tapahtumista ja elää herkillä mielellä, hänen johdatustaan kaivaten, mutta silti rohkeana.

Vastavuoroisuus hengellisen hyvän antamisessa ja saamisessa

Paavali tahtoi Rooman siksi, että ”voisin antaa teille jonkin hengellisen lahjan ja näin vahvistaa teitä, tai paremminkin, jotta puolin ja toisin saisimme rohkaisua yhteisestä uskostamme.”

Rooman kristityt olivat siis jo uskossa. Mutta kukaan ei ole niin vahvasi uskossa, etteikö tarvitsisi uskon vahvistusta. Sellaista hengellistä hyvää Paavali toivoi pääsevänsä heille antamaan. Sellainen opetus ei koskaan ole yksipuolista antamista tai saamista. Tapahtuu vuorovaikutusta. Evankeliumin opettaja rakentuu itsekin.

Esteitä

”Teidän on syytä tietää, veljet, että olen monta kertaa suunnitellut matkaa luoksenne mutta tähän saakka minulle on aina tullut jokin este. Tahtoisin korjata satoa myös teidän luonanne, niin kuin olen korjannut muidenkin kansojen parissa. Olen velassa sekä kreikkalaisille että barbaareille, sekä viisaille että tyhmille, ja siksi haluaisin päästä julistamaan evankeliumia myös teille Roomassa asuville.” (Room 1:13-15)

Paavali oli halunnut ja suunnitellut matkaa Roomaan, mutta hänelle oli aina tullut jokin este. Tämä puhuu sitä, että Jumalan johdatuksessa eläminen ei tarkoita sitä, että itse ei saa suunnitella ja valmistella mitään, vaan pitää odottaa, että Jumala tekisi kaiken. Ei näin. On suunniteltava niin hyvin kuin oma järki ja tahto ja tarmo mahdollistavat. On luotettava siihen, että Jumalalla on valta laittaa suunnitelmille esteitä. Tai toisaalta valta avata ovia niiden toteutumiselle. Tai avata sellaisiakin ovia, joita kristitty ei itse osaa kuvitella olevan olemassakaan.

Velkavetoista sadonkorjuuta

Paavali halusi ”korjata satoa” Roomassa. Tämä tarkoittaa sitä, että hän halusi vakuuttaa evankeliumin sanomalla myös niitä roomalaisia, jotka vielä eivät uskoneet Kristukseen ja tehdä heistä kristittyä. Näinhän hän oli tehnyt muittenkin pakanakansojen keskuudessa.

Miksi hän tällaista halusi? Omien sanojensa mukaan siksi, että hän ”oli velassa”. Hän ”oli velassa sekä kreikkalaisille että barbaareille, sekä viisaille että tyhmille”.

En ole varma, mutta luulisin että Paavali tarkoitti tällä seuraavaa: Hän oli itse saanut Kristukselta ilmaiseksi armon ja pelastuksen. Fariseuksena ollessaan hän oli yrittänyt tarkalla lain noudattamisella ansaita Jumalan hyväksynnän. Se oli ollut toivotonta ja turhaa. Mutta onneksi Kristus oli ansainnut kaiken Paavalin puolesta ja antanut hänelle ilmaiseksi sen vanhurskauden eli Jumalalle kelpaamisen, jota Paavali ei itse voinut saada aikaan. Mutta tuon saman, äärettömän kalliin pelastuksen Kristus oli ansainnut kaikille muillekin ihmisille, rotuun ja sivistyksen tasoon katsomatta. Siksi Paavali oli ”jäänyt velkaa” kaikille niille ihmisille, jotka eivät vielä olleet kuulleet

Kristuksesta ja hänessä olevasta pelastuksesta. Olisi hyvin epäreilua, jos Paavali tyytyisi omaan pelastumiseen, eikä kertoisi Jeesuksesta muille.

Ehkäpä sama päättely koskee meitä kaikkia kristittyjä. Me olemme kaikille maailman kansoille velkaa sen, että hekin saavat tietää ilmaisesta pelastustiestä, joka todella toimii.

Tällaiseen ajatteluun perustuu osaltaan se, että edelleenkin lähdetään lähetystyöhön, edelleenkin kudotaan sukkia ja pidetään lähetysmyyjäisiä. Paavalilla vaan vastaava ajattelu oli erityisen voimakasta, koska Kristus itse oli uskonut hänelle nimenomaan *pakanain apostolin* viran. Siksi hänellä oli sisäinen palo päästä opettamaan ilosanomaa myös Roomassa.

En häpeä evankeliumia

”Minä en häpeä evankeliumia, sillä se tuo pelastuksen kaikille, jotka sen uskovat, ensin juutalaisille, sitten myös kreikkalaisille.” (Room 1:16)

Tässä on oikeastaan Paavalin Roomalaiskirjeen pääsanoma lyhyesti: ”Minä en häpeä evankeliumia, sillä se tuo pelastuksen kaikille, jotka sen uskovat.”

Miksi Paavali alkaa puhua *häpeästä* evankeliumin julistamisen yhteydestä? No siksi, että ilsanoma ristiinnaulitusta ja ylösnousseesta Jeesuksesta ei omana aikanaan ollut filosofisesti eikä muutenkaan erityisen hohdokas. Siinähan puhuttiin Jeesuksesta, joka oli teloitettu häpeällisimmällä mahdollisella tavalla. Risti oli tavallisesti varattu vain kapinoiville orjille ja ei-roomalaisille rosvoille. Ristiinnaulitseminen oli niin äärimmäisen julma teloitusmuoto, että sivistyneen roomalaisen ei ollut soveliasta edes ottaa tuota sanaa huulilleen. Se tarkoitti tavallisesti usean päivän kidutusta. Naulat lyötiin siten, että ne hiersivät käsien ja jalkojen isoja hermoja ja seurauksena oli voimakkain mahdollinen kipu, johon edes morfiini ei olisi auttanut.

Erityisen häpeälliseltä kuulosti tietysti sellainen opetus, että Jeesus oli ristiinnaulittu *meidän edestämme*. Sehän alensi meidät, sivistyneet ihmiset, roskasakin tasolle. Ja kun tähän vielä lisätään järjen kannalta käsittämätön opetus Jeesuksen ylösnousemuksesta, ei ollut ihme, jos tällaisen ”ilosanoman” julistaminen tuntui hävettävältä sivistyneessä pääkaupungissa, Roomassa.

Joskus tuntuu, että vastaavaa evankeliumin häpeää koetaan nykyisinkin. Tämä näkyy esimerkiksi joissain kirkkomme keskushallinnon julkaisuissa. Viime vuonna käytiin aiheellista keskustelua Kirkkohallituksen kauniisti kuvitetusta mainosvihkosesta *Kirkon neljä vuodenaikaa*, jota oli tarkoitus jakaa seurakuntien ”käyntikorttina” esim. kastekoteihin. Ja kuitenkin koko vihkosessa ei mainita kertaakaan Jeesusta, ei hänen pelastustyötään, ei kastetta, ei ehtoollista, eikä syntien anteeksiantamista. Kirkon perustehtäväksi määritellään ”kriisiapu”.

Eikö tässä ole kyse juuri evankeliumin häpeämisestä. Hävettää puhua sellaista, mikä saattaisi karkottaa kirkollisveroa maksavia sivistyneitä jäseniä. Hehän loukkaantuvat, jos kirkko painottaa, että Jumalan Poika Jeesus Kristus on tuonut heille pelastuksen ristinkuolemallaan. Sehän tarkoittaisi, että he ovat syntisiä ja tarvitsevat Jeesusta päästäkseen Jumalan yhteyteen. Kuka sellaista haluaa nykypäivänä kuulla, ainakaan pääkaupungissa, jossa on vaikeata nykyisin saada edes yhtä kummia kastettavalle lapselle. Eikö olisi parempi pitäytyä kirkon eettisessä sanomassa? Tai puhua epämääräisemmin vaikkapa ”Pyhän kohtaamisesta” tai Suvivirren kulttuurisesta merkityksestä suomalaisille?

Paavali ei lähtenyt tällaiseen mukaan. Hän ei hävennyt evankeliumia Jeesuksesta. – ”Sillä se tuo pelastuksen kaikille, jotka sen uskovat, ensin juutalaisille, sitten myös kreikkalaisille.”

Evankeliumin pääsanoma lyhyesti

”Siinä Jumalan vanhurskaus ilmestyy uskosta uskoon. Onhan kirjoitettu: ”Uskosta vanhurskas saa elää.” (Room 1:17)

Evankeliumissa Jumalan vanhurskaus ilmestyy uskosta uskoon. Mitä ihmettä tuo tarkoittaa?

Otetaan ensiksi tuo hankala sana ”vanhurskaus”. Se on Mikael Agricolan keksimä sana vastineeksi kreikan sanalle ”dikaiosynee” ja latinan sanalle ”iustitia”.

Joku voi luulla, että *vanhurskas* tarkoittaa *vanhaa ja hurskasta*. Mutta ei se sitä tarkoita. Vanhurskas tarkoittaa oikeamielistä ja rehtiä, sellaista, joka antaa kullekin sen, mikä hänelle kuuluu. Vanhurskas on sellainen, jossa ei oikeudenmukaisuuden mukaan ole mitään väärää tai moitittavaa. Näin ollen ”Jumalan vanhurskaus” tarkoittaa sellaista oikeamielisyyttä, jota tarkastellaan Jumalan ehdottoman oikeudenmukaisesta näkövinkkelistä. Jumalan edessä vanhurskas ihminen on sellainen, jossa Jumalalla ei ole mitään moittimista, vaan joka kelpaa Jumalalle.

Nyt Paavali kirjoittaa, että ”evankeliumissa Jumalan vanhurskaus ilmestyy”. Se tarkoittaa sitä, että Jeesuksesta kertovassa ilosanomassa ihmisille *ilmestyy pääsy siihen, miten he voivat olla Jumalan edessä vanhurskaita*. Ilmestyy se, miten he voivat olla sellaisia, että Jumalalla ei ole heissä mitään moitittavaa. Että he kelpaavat hänelle täydellisesti.

Ennen Jeesuksesta kertovaa evankeliumia tällaisesta ei ollut juuri mitään tietoa. Juutalaisten Vanhassa testamentissa tosin oli ennustettu, että vielä kerran tulisi Messias, joka toisi tällaisen pääsyn aivan uuteen suhteeseen Jumalan kanssa. Mutta miten se käytännössä toimisi, se ilmestyi maailmaan ensi kerran vasta Jeesuksessa ja hänestä kertovassa evankeliumissa.

Sama pätee tietysti pakanoihinkin. Pakanakansoilla (kuten meillä suomalaisilla) voi kyllä olla epämääräistä tietoa Jumalan olemassaolosta, viisaudesta ja kaikkivallasta. Mutta se ei tee kenestäkään vanhurskasta Jumalalle kelpavaa. Tällainen tieto Jumalasta saattaa kehottaa eettiseen vaellukseen ja lain kunnioittamiseen. Mutta ei sekään tuo kenellekään Jumalalle kelpavaa vanhurskautta. Jumala kun katsoo sydämen sopukoihin saakka ja näkee sellaisenkin kätketyn vääryyden, mitä toiset tai edes ihminen itse ei näe. Tieto oikeasta ei vielä tee kenestäkään oikeamielistä.

Mutta evankeliumissa Jumalan vanhurskaus eli Jumalalle kelpaaminen ilmestyi ihmisten maailmaan. Ja siinä se ilmestyy ihmisiä varten edelleenkin.

Uskosta uskoon

Miten? ”Jumalan vanhurskaus ilmestyy uskosta uskoon.”

Tämä tarkoittaa sitä, että kun ihminen uskoo todeksi Jeesuksesta kertovan ilosanoman, hän saa omakseen sen Jumalalle kelpavuuden, joka on Jeesuksella. Jumala lukee evankeliumiin uskovan ihmisen hyväksi sen, millainen Jeesus oli ja on. Kun tähän vielä yhdistetään se, että Jeesukseen uskovan pahat teot pyyhitään vanhurskautuksessa Jumalan tilikirjoista kokonaan yli, Jeesukseen

uskovasta tulee täydellisesti Jumalalle kelpaava. Se ilmestyy hänen hyväkseen; ei siksi, että hän ansaitsee sen noudattamalla Jumalan käskyjä, vaan siksi, että evankeliumi saa hänessä aikaan uskon Jeesukseen.

Mutta miksi Paavali sanoo, että Jumalan vanhurskaus ilmestyy ”uskosta uskoon”?

En ole varma, mutta tulkitsem sen näin: Kun ihminen uskoo evankeliumin vaikutuksesta Jeesukseen, Jumala lukee hänet vanhurskaaksi Jeesuksen tähden. Siihen liittyy tietysti syntien anteeksianto. Sen tajuaminen tyynnyttää ihmisen omantunnon ja antaa rauhan ja turvallisen jumalasuhteen. Näin uskosta tullut vanhurskaus saa aikaan lisää uskoa; eletään uskosta uskoon.

Vanhasta testamentista otettu todistus

Kuten viime kerralla todettiin, Paavali todistaa sanottavansa Vanhalla testamentilla. Paavali ottaa tässä yhteydessä esille yhden Vanhan testamentin todistuksista:

”niin kuin kirjoitettu on: ’Vanhurskas on elävä uskosta’” (Room 1:17)

Tämän kohdan Paavali lainaa profeetta Habakukin kirjasta, kreikankielisen käännöksen eli Septuagintan kautta. Meidän kirkkoraamattumme v. 1933 käännöksessä kohta kuuluu näin:

”Katso, sen kansan sielu on kopea eikä ole suora; mutta vanhurskas on elävä uskostansa.” (Hab 2:4)

Vanhan testamentin profeetta Habakuk siis opetti Paavalin mukaan, että Jumalalle kelpaava ihminen kelpaa Jumalalle nyt ja jatkossa siksi, *että hän riippuu Jumalassa uskollaan*. Tämän vastakohtana ovat ne, jotka ovat sielussaan kopeita ja kieroja; luulevat pärjäävänsä oman itsensä varassa ja kieroilevat siksi pois uskomasta.

Tuon Vanhan testamentin opetuksen Paavali soveltaa evankeliumiin Jeesuksesta. Sekin toimii niin, että ihminen joka roikkuu siinä kiinni uskolla, se on ja pysyy vanhurskaana uskonsa vuoksi.

Mitä jatkossa?

Jatkossa Paavali selittää vielä paljon perusteellisemmin evankeliumin tuomaa Jumalalle kelpaamisen armoa ja lahjaa. Mutta sitä ennen hänen on riisuttava lukijoiltaan kaikki heidän oma vanhurskautensa.

Hänen on osoitettava meidät Jumalan edessä syntisiksi eli sellaisiksi, jotka tarvitsevat Jeesuksen tuomaa vanhurskautta, koska eivät voi sellaista itse itselleen saada.

Siksi hän alkaa kuvailla parin luvun ajan ihmisten syyllisyyttä Jumalan edessä. Jatkamme siitä ensi kerralla, jos Jumala suo.